

**СОЁЛЫН ИЛЭРХИЙЛЛИЙН ОЛОН ТӨРЛИЙГ ХАМГААЛАХ
БОЛОН ХӨХИҮЛЭН ДЭМЖИХ ТУХАЙ КОНВЕНЦ**

(Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Боловсрол, Шинжлэх ухаан, Соёлын
Байгууллагын Ерөнхий бага хурлын 33 дугаар чуулганаар
2005 оны 10 дугаар сарын 20-нд баталжээ)

**CONVENTION ON THE PROTECTION AND PROMOTION OF
THE DIVERSITY OF CULTURAL EXPRESSIONS**

(20 October 2005)

СОЁЛЫН ИЛЭРХИЙЛЛИЙН ОЛОН ТӨРЛИЙГ ХАМГААЛАХ БОЛОН ХӨХИҮЛЭН ДЭМЖИХ ТУХАЙ КОНВЕНЦ

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Боловсрол, шинжлэх ухаан, соёлын байгууллагын Ерөнхий бага хурал Парис хотноо 2005 оны 10 дугаар сарын 3-ны өдрөөс 21-ний өдрүүдэд хуралдсан 33 дугаар чуулганаараа:

- Соёлын олон төрөл нь хүн төрөлхтний салшгүй онцлог шинж чанар болохыг нотлон,
- Соёлын олон төрөл нь хүн төрөлхтний нийтлэг өв мөн бөгөөд бүх нийтийн тусын тулд түүнийг нандигнан хайрлаж, хадгалах ёстойг ухамсарлан,
- Соёлын олон төрөл нь сонголтын хүрээг өргөжүүлж, хүн төрөлхтний чадавхи, үнэт зүйлсийг тэтгэн хөгжүүлэх олон талт баялаг ертөнцийг цогцлоож, ингэснээрээ нийгмийн бүлэг, ард түмэн, үндэстнүүдийн тогтвортой хөгжлийн гол хөдөлгөгч хүч гэдгийг ухамсарлан,
- Ардчилал, хүлцэл тэвчихүй, нийгмийн шударга ёс, ард түмэн болон соёл хоорондын харилцан хүндэтгэлийн хүрээнд хөгжин цэцэглэх соёлын олон төрөл нь орон нутгийн, үндэсний болон олон улсын түвшинд энх тайван, аюулгүй байдлыг сахин хамгаалахад зайлшгүй шаардлагатай болохыг эргэн санан,
- Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглал болон нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн бусад хэрэгслээр зарлан тунхагласан хүний эрх, үндсэн эрх чөлөөг бүрэн дүүрэн хэрэгжүүлэхэд соёлын олон төрөл ач холбогдолтой болохыг онцгойлон дурьдаж,
- Үндэсний болоод олон улсын хөгжлийн бодлого, түүнчлэн хөгжлийн төлөөх олон улсын хамтын ажиллагааны чиглэлийг боловсруулахдаа соёлыг онцгой чухал бүрэлдэхүүн хэсэг болгон авч үзэх, ингэхдээ ядуурлыг арилгахад чиглэсэн НҮБ-ын Мянганы Тунхаглал /2000/-ыг харгалзан үзэх шаардлагатайг тэмдэглэн,
- Соёл нь тодорхой цаг хугацаа, орон зайд олон төрөл хэлбэрийг олж бүрэлдэх бөгөөд энэхүү олон төрөл хэлбэр нь хүн төрөлхтнийг бүрдүүлж буй ард түмэн, нийгмийн бүлгийн өвөрмөц хэв шинж, соёлын илэрхийллийн давтагдашгүй чанар болоод олон янз байдлаар илэрдгийг харгалзан үзэж,
- Биет болон биет бус баялгийн эх сурвалж болох уламжлалт мэдлэг, тэр дундаа нутгийн уугуул хүмүүсийн мэдлэгийн тогтолцоо, тогтвортой хөгжилд оруулах тэдгээрийн хувь нэмрийн ач холбогдол болон тэдгээрийг зохих ёсоор хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих шаардлагатайг хүлээн зөвшөөрч,

- Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг агуулгыг нь оролцуулан хамгаалахад чиглэсэн арга хэмжээг, ялангуяа соёлын илэрхийллүүд нь устаж үгүй болох, эсхүл ноцтой хохирол тулгарах нөхцөлд авах шаардлагатайг хүлээн зөвшөөрч,
- Соёл нь нийгмийн эв нэгдэл, ялангуяа эмэгтэйчүүдийн нийгэмд эзлэх байр суурь, үүргийг дээшлүүлэхэд ач холбогдолтой болохыг тэмдэглэн,
- Соёлын олон төрөл нь үзэл санаагаа чөлөөтэй илэрхийлэх хэлбэрээр бэхжиж, соёл хоорондын тогтмол солилцоо, харилцан үйлчлэлээр тэтгэгддэг болохыг ухамсарлан,
- Чөлөөтэй сэтгэх, илэрхийлэх, мэдээлэх болон мэдээллийн олон төрлийн хэрэгсэл нь нийгэмд цэцэглэн хөгжих боломжийг соёлын илэрхийллүүдэд олгодог болохыг дахин нотлон,
- Соёлын илэрхийллийн олон төрөл, тэр дундаа уламжлалт соёлын илэрхийллүүд нь хүмүүс болон ард түмнүүдэд үзэл бодол, үнэт зүйлсээ илэрхийлэх, бусадтай хуваалцах боломжийг олгодог чухал хүчин зүйл гэдгийг хүлээн зөвшөөрч,
- Хэлний олон төрөл нь соёлын олон төрлийн үндсэн бүрэлдэхүүн хэсэг гэдгийг эргэн санаж, соёлын илэрхийллийг хамгаалж, хөхиүлэн дэмжихэд боловсрол үндсэн үүрэг гүйцэтгэдэг болохыг нотлон,
- Уламжлалт соёлын илэрхийллээ чөлөөтэй бүтээн бий болгох, түгээн, дэлгэрүүлэх хийгээд өөрсдийгөө хөгжүүлэх зорилгоор үүнээс хүртэх хэлбэрээр илрэлээ олж буй соёлын амьдрах чадвар нь үндэсний цөөнх болон нутгийн уугуул хүмүүсийг оролцуулан бүгдэд чухал ач холбогдолтой болохыг харгалзан,
- Соёлын илэрхийллийг тэтгэн шинэчилж, нийгмийн дэвшлийн төлөө соёлыг хөгжүүлэхэд оролцож буй хүмүүсийн үүргийг дээшлүүлдэг соёл хоорондын харилцан үйлчлэл ба бүтээн туурвих чанар нь нэн чухал үүрэгтэйг онцлон тэмдэглэж,
- Соёлын бүтээн туурвих үйл ажиллагаанд оролцож буй хүмүүсийг дэмжихэд оюуны өмчийн эрх чухал болохыг хүлээн зөвшөөрч,
- Соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь өвөрмөц хэв шинж, үнэт зүйлс, утга агуулгыг илэрхийлдэгийн хувьд эдийн засгийн хийгээд соёлын аль алиных нь шинжийг агуулдаг учраас тэдгээрийг зөвхөн арилжааны үнэ цэнэтэй зүйлс төдий ойлгож болохгүй гэдэгт итгэн,

- Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн хурдацтай хөгжлийн үр дүнд түргэсэх даяаршлын үйл явц нь соёл хоорондын харилцан үйлчлэлийг нэмэгдүүлэх цоо шинэ нөхцлийг бий болгохын зэрэгцээ соёлын олон төрлийн, тэр дундаа баян болон ядуу орнуудын хоорондын тэнцвэрт харьцаа алдагдах эрсдлийг дагуулах сорил болж байгааг тэмдэглэн,
- Соёлын олон төрлийг дээдлэн хүндэтгэх явдлыг хангах, түүнчлэн үзэл санаагаа үгээр болон дүрсээр чөлөөтэй илэрхийлэхийг дэмжихэд шаардлагатай гэж үзэж буй олон улсын гэрээ, хэлэлцээр байгуулахыг зөвлөмж болгох асуудлаар ЮНЕСКО-гийн хүлээсэн үүргийг ухамсарлан,
- ЮНЕСКО-гоос баталсан соёлын олон төрөл хийгээд соёлын эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон олон улсын хэрэгслүүдийн заалтууд, тэр дундаа 2001 оны Соёлын олон төрлийн тухай Түгээмэл Тунхаглалд үндэслэн,

2005 оны 10 дугаар сарын 20-ны өдөр энэхүү Конвенцийг батлав.

I. Зорилго ба удирдлага болгох зарчмууд

1 дүгээр зүйл - Зорилго

Энэхүү Конвенцийн зорилго нь:

- (a) Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах болон хөхиүлэн дэмжих;
- (b) Соёлууд харилцан ашигтайгаар чөлөөтэй харилцан үйлчилж, цэцэглэн хөгжих нөхцлийг бүрдүүлэх;
- (c) Соёл хоорондын харилцан хүндлэл ба энхийн соёлыг дэмжихийн төлөө дэлхий дахинд соёлын өргөн цар хүрээтэй, тэнцвэртэй солилцоог хангах үүднээс соёл хоорондын харилцан яриа, ойлголцлыг хөхиүлэн дэмжих;
- (d) Соёлыг ард түмэн хоорондын гүүр болгох нэгэн санааны дор соёл хоорондын харилцан үйлчлэлийг хөгжүүлэх зорилгоор соёл хоорондын харилцааг хөхиүлэн дэмжих;
- (e) Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг дээдлэн хүндэтгэж, түүний үнэ цэнийг ухамсарлан ойлгох явдлыг орон нутгийн, үндэсний болон олон улсын түвшинд дээшлүүлэхийг хөхиүлэн дэмжих;
- (f) Бүх улс оронд, ялангуяа хөгжиж байгаа улс орнуудад соёл ба хөгжлийн хоорондын уялдаа холбоо чухал болохыг дахин нотлон харуулах бөгөөд энэхүү уялдаа холбооны жинхэнэ үнэ цэнийг хүлээн зөвшөөрөх явдлыг хангах зорилгоор үндэсний болоод олон улсын хэмжээнд хэрэгжүүлж буй үйл ажиллагаануудыг нь дэмжих;

- (g) Өвөрмөц хэв шинж, үнэ цэнэ, утга агуулгыг тээгч соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний онцгой шинж чанарыг хүлээн зөвшөөрөх;
- (h) Улсууд өөрсдийн нутаг дэвсгэрт соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд шаардлагатай гэж үзсэн бодлого, арга хэмжээг мөрдөх, авч хэрэгжүүлэх бүрэн эрхтэйг дахин нотлох;
- (i) Түншлэлийн аргаар олон улсын хамтын ажиллагаа, эв нэгдлийг бэхжүүлэх, тэр дундаа хөгжиж буй орнуудын соёлын илэрхийллийн олон төрөл зүйлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих чадавхийг дээшлүүлэх.

2 дугаар зүйл - Удирдлага болгох зарчмууд

1. Хүний эрх ба үндсэн эрх чөлөөг дээдлэн хүндэтгэх зарчим

Үзэл бодлоо чөлөөтэй илэрхийлэх, мэдээлэх, харилцах, түүнчлэн хувь хүмүүсийн соёлын илэрхийллээ чөлөөтэй сонгох боломж зэрэг хүний эрх ба үндсэн эрх чөлөө баталгаажсан нөхцөлд соёлын олон төрлийг хамгаалж, хөхиүлэн дэмжиж чадна. Энэхүү Конвенцийн заалтуудыг Хүний эрхийн Түгээмэл тунхаглалд тодорхойлсон, эсхүл олон улсын эрх зүйгээр баталгаажсан хүний эрх, үндсэн эрх чөлөөг зөрчих буюу тэдгээрийн үйлчлэх хүрээг хязгаарлах зорилгоор ашиглах эрх хэнд ч байхгүй.

2. Онцгой бүрэн эрх эдлэх зарчим

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Дүрэм болон олон улсын эрх зүйн зарчмын дагуу Улсууд өөрсдийн нутаг дэвсгэрт соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн бодлого, арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх онцгой бүрэн эрхтэй.

3. Бүх соёлыг ижил тэгш үнэлж, хүндэтгэх зарчим

Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалж, хөхиүлэн дэмжих нь үндэсний цөөнх болон нутгийн уугуул хүмүүсийн соёлыг оролцуулан бүх соёлыг ижил тэгш үнэлж, хүндэтгэх ёстойг хүлээн зөвшөөрнө гэсэн үг.

4. Олон улсын эв нэгдэл, хамтын ажиллагааны зарчим

Олон улсын хамтын ажиллагаа, эв нэгдэл нь бүх улс оронд, ялангуяа хөгжиж буй орнуудад одоо байгаа болон шинээр бий болж буй соёлын үйлдвэрийг оролцуулан өөрсдийн соёлыг илэрхийлэхэд шаардагдах хэрэгслийг орон нутгийн, үндэсний болон олон улсын түвшинд бий болгож, бэхжүүлэх боломж олгоход чиглэсэн байвал зохино.

5. Хөгжлийн эдийн засаг, соёлын хоёр талт зарчим

Соёл нь хөгжлийн гол хөдөлгөгч хүчний нэг учраас хөгжлийн соёлын тал нь эдийн засгийн нэгэн адил чухал ач холбогдолтой бөгөөд хувь хүмүүс болон ард түмэн түүнд оролцож, үр өгөөжийг нь хүртэх үндсэн эрхтэй.

6. Тогтвортой хөгжлийн зарчим

Соёлын олон төрөл нь хувь хүмүүс болон нийгмийн хувьд үнэт баялаг болдог. Өнөө болон хойч үеийнхний төлөө тогтвортой хөгжлийг хангах зайлшгүй нэгэн шаардлага нь соёлын олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих, тэтгэх явдал юм.

7. Ижил тэгш хүртэх зарчим

Дэлхий дахины олон төрөл бүхий баялаг соёлын илэрхийлэл нь ижил тэгш хүртээмжтэй байх, түүнчлэн соёлууд нь өөрсдийгөө илэрхийлэх болон түгээн дэлгэрүүлэх хэрэгслийг ашиглах боломжоор хангагдах нь соёлын олон төрлийг бэхжүүлж, харилцан ойлголцлыг хөхиүлэн дэмжих чухал хүчин зүйлс болно.

8. Нээлттэй бөгөөд тэнцвэртэй байх зарчим

Улсууд соёлын илэрхийллийн олон төрлийг дэмжсэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхдээ дэлхийн бусад соёлд зохих ёсоор нээлттэй байлгахыг эрмэлзэх бөгөөд эдгээр арга хэмжээ нь энэхүү конвенцийн зорилгод нийцсэн байхад анхаарна.

II. Үйлчлэх хүрээ

3 дугаар зүйл - Үйлчлэх хүрээ

Энэхүү Конвенц нь оролцогч талуудаас соёлын илэрхийллийн олон төрөл зүйлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих асуудлаар авч хэрэгжүүлэх бодлого, арга хэмжээнд үйлчилнэ

III. Тодорхойлолтууд

4 дүгээр зүйл - Тодорхойлолтууд

Энэхүү Конвенцийн зорилгод нэр томъёог дараахь байдлаар ойлгоно:

1. Соёлын олон төрөл

“Соёлын олон төрөл” гэдэг нь хамт олон, бүлэг, хүмүүсийн соёлууд илэрхийллээ олж буй олон янз хэлбэрийг хэлнэ. Өөрсдийгөө илэрхийлэх эдгээр хэлбэрүүд нь хамт олон, бүлэг дотор, түүнчлэн тэдгээрийн хооронд дамжин өвлөгддөг.

Соёлын олон төрөл нь соёлын илэрхийллийн олон янз хэлбэрийн ачаар хүн төрөлхтний соёлын өвийг илэрхийллээ олох, өргөжин тэлэх, өвлүүлэхэд ашигладаг

янз бүрийн хэрэгслээр дамжин илэрдэг төдийгүй янз бүрийн урлагийн бүтээл болон ашиглаж буй хэрэгсэл, технологиос үл хамааран соёлын илэрхийллийн бүтээгдэхүүнийг бүтээх, түгээх, хуваарилах болон хэрэглэх замаар илэрлээ олдог.

2. Соёлын агуулга

“Соёлын агуулга” гэдэг нь соёлын өвөрмөц хэв шинжээс үүдэлтэй буюу түүнийг илэрхийлэх бэлэгдлийн утга санаа, уран сайхны агуулга болон соёлын үнэт зүйлийг хэлнэ.

3. Соёлын илэрхийллүүд

“Соёлын илэрхийллүүд” гэдэг нь хувь хүмүүс, бүлэг, хамт олны бүтээл туурвилын үр дүнд бий болсон соёлын агуулга бүхий илэрхийллүүд юм.

4. Соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

“Соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ” гэдэг нь шинж чанар, хэрэглээ, тодорхой зорилгынх нь үүднээс тэдгээрийг авч үзэхэд арилжааны үнэ цэнээсээ үл хамааран соёлын илэрхийллийг агуулсан буюу тээж явдаг тийм үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг хэлнэ. Соёлын үйл ажиллагаа нь өөрөө эцсийн зорилго байж болох төдийгүй соёлын бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үйлдвэрлэлд хувь нэмэр оруулж болно.

5. Соёлын үйлдвэр

“Соёлын үйлдвэр” гэдэг нь дээрх 4 дэх хэсэгт тодорхойлсон соёлын бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг үйлдвэрлэж, түгээн дэлгэрүүлдэг салбарыг хэлнэ.

6. Соёлын бодлого болон арга хэмжээ

“Соёлын бодлого болон арга хэмжээ” гэдэг нь соёл дээр төвлөрсөн, эсхүл хувь хүмүүс, бүлэг, хамт олны соёлын илэрхийллийн хэлбэрүүдэд шууд нөлөө үзүүлэхэд чиглэсэн орон нутгийн, үндэсний, бүс нутгийн, эсхүл олон улсын түвшин дэх соёлын бодлого, арга хэмжээг хэлэх бөгөөд тэдгээрт соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бүтээн туурвих, үйлдвэрлэх, түгээх, хуваарилах болон хүртээмжтэй байх явдал хамаарна.

7. Хамгаалалт

“Хамгаалалт” гэдэг нь соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хадгалах, хамгаалах болон нэмэгдүүлэхэд чиглэгдсэн арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг хэлнэ. “Хамгаалах” гэдэг нь эдгээр арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ гэсэн үг.

8. Соёл хоорондын харилцан үйлчлэл

“Соёл хоорондын харилцан үйлчлэл” гэдэг нь олон янзын соёл зэрэгцэн оршиж, ижил тэгш байдлаар харилцан үйлчлэх, мөн яриа хэлэлцээ, харилцан хүндэтгэлийн үндсэн дээр соёлын нэгдсэн илэрхийллийг бий болгох боломжийг хэлнэ.

IV. Талуудын эрх, үүрэг

5 дугаар зүйл - Эрх, үүрэгт холбогдох ерөнхий журам

1. Талууд Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Дүрэм, олон улсын эрх зүйн зарчмууд болон хүний эрхийн асуудлаар бүх нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн баримт бичгүүдэд заасны дагуу өөрсдийн соёлын бодлогыг боловсруулж, хэрэгжүүлэх болон соёлын олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх, түүнчлэн энэхүү Конвенцийн зорилгод хүрэхийн тулд олон улсын хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх онцгой бүрэн эрхтэйг дахин нотолж байна.

2. Аливаа тал өөрийн нутаг дэвсгэрт соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн бодлого хэрэгжүүлж, арга хэмжээ авах тохиолдолд түүний бодлого, арга хэмжээ нь энэхүү Конвенцийн заалтуудад нийцсэн байна.

6 дугаар зүйл - Үндэсний түвшин дэх талуудын эрх

1. 4.6 дугаар зүйлд тодорхойлсон соёлын бодлого, арга хэмжээний хүрээнд талууд өөрсдийн нөхцөл байдал, шаардлагыг харгалзан соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн арга хэмжээг нутаг дэвсгэртээ авч хэрэгжүүлж болно.

2. Эдгээрт дараахь арга хэмжээ багтаж болно:

- (a) Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн зохицуулалтын арга хэмжээ;
- (б) тухайн нутаг дэвсгэрт байгаа соёлын нийт үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний дунд байр сууриа олох боломжийг үндэсний соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд зохих ёсоор олгоходоо бүтээн туурвих, үйлдвэрлэх, түгээх, хуваарилах, ашиглах талаас нь авч үзэх бөгөөд эдгээр үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд хэрэглэх хэлтэй холбогдсон арга хэмжээг оролцуулна;
- (c) үндэсний бие даасан соёлын үйлдвэр болон албан бус салбарын үйл ажиллагааг соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг үйлдвэрлэх, түгээх, хуваарилах хэрэгслээр бодитой хангахад чиглэгдсэн арга хэмжээ;
- (d) төрөөс санхүүгийн дэмжлэг туслалцаа олгоход чиглэгдсэн арга хэмжээ;

- (e) ашгийн бус байгууллагууд болон төрийн болоод хувийн хэвшлийн байгууллагууд, уран бүтээлчид, соёлын салбарын бусад мэргэжилтнүүдийг хөхиүлэн дэмжих, соёлын үзэл санаа, илэрхийлэл, соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг чөлөөтэй солилцон, түгээх явдлыг хөгжүүлэн, хөхиүлэн дэмжих, түүнчлэн тэдгээрийн үйл ажиллагаанд бүтээн туурвих болон ажил хэрэгч сэтгэлгээг урамшуулахад чиглэгдсэн арга хэмжээ;
- (f) шаардлагатай тохиолдолд нийтийн үйлчилгээний байгууллагуудыг байгуулж, дэмжихэд чиглэгдсэн арга хэмжээ;
- (g) уран бүтээлчид болон соёлын илэрхийллийг бүтээхэд оролцдог бусад хүмүүсийг хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн арга хэмжээ;
- (h) олон нийтийн радиог оролцуулан олон төрлийн мэдээллийн хэрэгслийг хөхиүлэн дэмжихэд чиглэгдсэн арга хэмжээ.

***7 дугаар зүйл - Соёлын илэрхийллийг хөхиүлэн
дэмжихэд чиглэгдсэн арга хэмжээ***

1. Талууд өөрсдийн нутаг дэвсгэрт хувь хүмүүс болоод нийгмийн бүлгүүдийг дэмжсэн орчныг бүрдүүлэхэд хүчин чармайлт тавина:

- (a) өөрсдийн соёлын илэрхийллийг бүтээн туурвих, үйлдвэрлэх, түгээх, хуваарилах болон түүнээс хүртэх, ингэхдээ эмэгтэйчүүд, тэрчлэн үндэсний цөөнх болоод нутгийн уугуул хүмүүсийг оролцуулан нийгмийн янз бүрийн бүлгүүдийн онцгой нөхцөл, хэрэгцээ шаардлагыг зохих ёсоор анхааран үзнэ;
- (б) өөрсдийн болон дэлхийн бусад орны нутаг дэвсгэрт үүсэн бий болсон янз бүрийн соёлын илэрхийллээс хүртэх.

2. Талууд уран бүтээлчид, бүтээн туурвих үйл ажиллагаанд оролцдог бусад хүмүүс, соёлын салбарын хамт олон, тэдний үйл ажиллагааг дэмждэг байгууллагуудын оруулж буй чухал хувь нэмэр болон соёлын илэрхийллийн олон төрлийг тэтгэн баяжуулах тэдгээрийн үндсэн үүргийг мөн хүлээн зөвшөөрөхийг эрмэлзэнэ.

8 дугаар зүйл - Соёлын илэрхийллийг хамгаалахад чиглэгдсэн арга хэмжээ

1. 5 болон 6 дугаар зүйлтэй харшлахгүй бол аль нэг тал өөрийн нутаг дэвсгэрт соёлын илэрхийллүүд нь устаж үгүй болох эрсдэлтэй, ноцтой аюул учирсан, эсхүл нэн даруй хамгаалалтад авах шаардлагатай болсон тийм онцгой нөхцөл байдлыг тодорхойлж болно.

2. Талууд энэхүү Конвенцид заасны дагуу 1 дэх хэсэгт дурьдсан нөхцөл байдалд соёлын илэрхийллийг хамгаалж, хадгалахад шаардлагатай бүхий л арга хэмжээг авна.

3. Талууд 23 дугаар зүйлд заасан Засгийн газар хоорондын хороонд үүссэн нөхцөл байдалтай холбогдуулан авч хэрэгжүүлсэн бүхий л арга хэмжээний талаар илтгэх бөгөөд Хороо нь зохих зөвлөмжийг гаргаж болно.

9 дүгээр зүйл - Мэдээлэл солилцох болон ил тод байдал

Талууд:

- (а) дөрвөн жил тутамд ЮНЕСКО-д илгээдэг тайландаа өөрсдийн нутаг дэвсгэрт болон олон улсын түвшинд соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих зорилгоор авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний талаар зохих мэдээллийг өгнө;
- (б) энэхүү Конвенцтэй холбогдсон мэдээллийг солилцох асуудлыг хариуцсан холбоо барих хүнийг томилно;
- (с) соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихтэй холбогдсон мэдээллийг хуваалцаж, солилцоно.

10 дугаар зүйл - Боловсрол болон олон нийтийн дундах ойлголтыг дээшлүүлэх

Талууд:

- (а) соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихийн ач холбогдлыг боловсрол болон олон нийтийн дундах ойлголтыг нэмэгдүүлэх хөтөлбөрүүдээр дамжуулан дэмжин, хөгжүүлнэ;
- (б) энэ зүйлийн зорилгод хүрэхийн тулд бусад улс, олон улсын болон бүс нутгийн байгууллагуудтай хамтран ажиллана;
- (с) соёлын үйлдвэрийн салбарт боловсрол, сургалт, солилцооны хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх замаар бүтээн туурвих үйл ажиллагааг хөхиүлэн дэмжиж, үйлдвэрлэлийн чадавхийг бэхжүүлэхэд хүчин чармайлт тавина. Эдгээр арга хэмжээг уламжлалт үйлдвэрлэлийн хэлбэрүүдэд сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй байхаар хэрэгжүүлнэ.

11 дүгээр зүйл - Иргэний нийгмийн оролцоо

Талууд соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихэд иргэний нийгэм гол үүрэгтэйг хүлээн зөвшөөрнө. Энэхүү Конвенцийн зорилгод хүрэхийн тулд талуудын тавьж буй хүчин чармайлтад иргэний нийгмийн идэвхтэй оролцоог хөхиүлэн дэмжинэ.

12 дугаар зүйл - Олон улсын хамтын ажиллагааг хөхиүлэн дэмжих

Талууд соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хөхиүлэн дэмжих таатай нөхцлийг бүрдүүлэхийн тулд хоёр талын, бүс нутгийн болон олон улсын хамтын ажиллагааг дараахь зорилгоор бэхжүүлэхийг эрмэлзэхдээ 8 болон 17 дугаар зүйлд заасан нөхцөл байдлыг онцгой анхаарна:

- (a) соёлын бодлогын асуудлаар талууд хоорондын яриа хэлэлцээг дэмжих;
- (b) соёлын мэргэжилтнүүдийн болон олон улсын соёлын солилцоо, түүнчлэн тэргүүний арга туршлага хуваалцах замаар соёлын салбарын төрийн байгууллагуудын стратегийн болоод менежментийн чадавхийг бэхжүүлэх;
- (c) соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хөхиүлэн дэмжих зорилгоор иргэний нийгэм, төрийн бус байгууллагууд, хувийн хэвшилтэй болон тэдгээрийн хооронд түншлэлийг бэхжүүлэх;
- (d) мэдээллийн солилцоо болон соёлын харилцан ойлголцлолыг бэхжүүлэх, түүнчлэн соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хөхиүлэн дэмжих зорилгоор шинэ технологи ашиглах явдлыг дэмжиж, түншлэлийг хөхиүлэн дэмжинэ;
- (e) хамтран үйлдвэрлэх болон хамтран түгээх хэлэлцээр байгуулахыг дэмжинэ.

13 дугаар зүйл - Соёлыг тогтвортой хөгжлийн бодлогод нэгтгэх

Талууд тогтвортой хөгжилд таатай нөхцлийг бүрдүүлэх зорилгоор соёлыг өөрсдийн тогтвортой хөгжлийн бүх шатны бодлогод нэгтгэхийг эрмэлзэх бөгөөд энэ хүрээнд соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжихтэй холбоотой асуудлыг харгалзан үзэхийг дэмжинэ.

14 дүгээр зүйл - Хөгжлийн төлөөх хамтын ажиллагаа

Талууд тогтвортой хөгжил болон ядуурлыг бууруулах, ялангуяа хөгжиж буй орнуудын онцгой хэрэгцээ шаардлагыг хангахын тулд соёлын эрчтэй салбарыг бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор дараахь замаар хамтын ажиллагаагаа бэхжүүлэхийг эрмэлзэнэ:

- (a) Хөгжиж буй орнуудын соёлын үйлдвэрийг дараахь хэлбэрээр бэхжүүлэх:
 - (i) хөгжиж буй орнуудын соёлын үйлдвэрлэл, түгээн дэлгэрүүлэх чадавхийг бий болгон бэхжүүлэх;

- (ii) тэтгэрийн соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг дэлхийн зах зээл болон олон улсын худалдааны сүлжээнд илүү өргөнөөр хамруулахад дэмжлэг үзүүлэх;
 - (iii) орон нутгийн босоод бүс нутгийн амьдрах чөлөөтэй зах зээлийг бий болгох нөхцлийг бүрдүүлэх;
 - (iv) хөгжиж буй орнуудын соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг өрсөлийн нутаг дэвсгэрт оруулахыг дэмжих зорилгоор хөгжингүй орнууд боломжийнхоо хэрээр зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;
 - (v) бүтээн туурвих үйл ажиллагааг дэмжих, хөгжиж буй орнуудын уран бүтээгчдийн илчлэлт хөдөлгөөнийг боломжийнхоо хэрээр дэмжих;
 - (vi) хөгжингүй болон хөгжиж буй орнуудын хоорондын хамтын ажиллагаа, ялангуяа хөгжим болон кино урлагийн салбарын хамтын ажиллагааг хөдөлгөөн дэмжих;
- (b) Мэтгээлд туршлага, тусгай мэдлэг солилцох замаар чадавхийг бэхжүүлж, түүнтэй хөгжиж буй орнуудын төрийн болон хувийн хэвшлийн салбарт ялангуяа стратегийн болон удирдлагын чадавхи, бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлэх, соёлын илэрхийллийг хөгжүүлж, түгээх, бичил, жижиг болон дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх, технологийн ашиглах болон ур чадварыг хөгжүүлж, дамжуулах чиглэлээр боловсон хүчин бэлтгэх;
- (c) Хөнгүүргийн зохих арга хэмжээ авах замаар технологийн болон ноу-хаут ялангуяа соёлын үйлдвэр, аж ахуйн байгууллагын дунд дамжуулах;
- (d) Дараахь хэлбэрээр санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх:
- (i) 18 дугаар туйлд заасны дагуу Соёлын олон төрлийг хамгаалах олон улсын сан байгуулах;
 - (ii) шаардлагатай тохиолдолд хөгжлийн албан ёсны тусламж олгох бөгөөд үүнд бүтээн туурвих үйл ажиллагааг урамшуулан, дэмжихэд чиглэгдсэн техникийн тусалгааг оруулах;
 - (iii) Бага хүүтэй хэв, мөнгөн тэтгэмж тэрэг санхүүгийн тусламжийн бусад хэлбэр болон санхүүжилтийн бусад арга хэрэгслүүд.

15 дугаар туйл - Хамтын ажиллагааны хэлбэрүүд

Талууд хөгжиж буй орнуудын соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хохирлын дэмжих чадварыг бэхжүүлж, хамтран ажиллах зорилгоор төрийн, хувийн хэвшлийн болон ашигийн бус байгууллагуудын хоорондын түншлэлийг хөгжүүлдгийг хохирлын дэмжлэг. Түншлэлийн эдгээр шавьтга хэлбэрүүд нь хөгжиж буй орнуудын бодит хэрэгцээ шаардлагыг харгалзан тэд бүтэц, хүний ноон, бодлогын наашдын хөгжил, түүнчлэн соёлын үйл ажиллагаа, бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний солилцоонд онцгой анхаарал тавина.

16 дугаар түйл - Хөгжиж буй орнуудад зориулсан хөгсөлөгтэй нөхцөл

Хөгжингүй орнууд нь хөгжиж буй орнуудын уран бүтээгчид болон соёлын салбарын бусад ажилтан, мэргэжилтнүүд, түүнчлэн соёлын бараа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд хөгсөлөгтэй нөхцлийг бүтцийн болон хууль эрх түйн зохих хүрээнд олгох замаар хөгжиж буй орнуудтай соёлын солилцоо хийхэд дэмжлэг үзүүнэ.

17 дугаар түйл - Соёлын илэрхийлэлд нөхцөл аюул учирсан тохиолдолд хэрэгжүүлэх олон улсын хамтын ажиллагаа

8 дугаар түйлд дурдсан нөхцөл байдалд талууд харилцан туслалцаа үзүүлж зорилгоор, алагуа хөгжиж буй орнуудыг анхааран, хамтран ажиллана.

18 дугаар түйл - Соёлын олон төрлийг хамгаалах олон улсын сан

1. Соёлын олон төрлийг хамгаалах олон улсын сан /нашид "Сан" гэх/ үүгээр байгуулан.
2. Сан нь ЮНЕСКО-гийн санхүүгийн дүрэмд заасан ёсоор итгэцлийн сан юм.
3. Сан нь дараах эх үүсвэртээ бүртгэнэ:
 - (a) талуудын сайн дурын хандлаг;
 - (b) энэ зорилгоор ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий бага хурлаас баталсан хөрөнгө;
 - (c) бусад улс, Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын системийн байгууллагууд болон хөтөлбөрүүд, бус нутгийн болон олон улсын бусад байгууллагууд, төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд, эсхүл хувь хүмүүстээ оруулах хандлаг, бэлэг, өн залгамжлаг;
 - (d) Сангийн хөрөнгөнд нөглөх аливаа хүү;
 - (e) нуглуулсан хандлаг болон Сангийн хөрөнгийг нэгмндүүлэхэр зохилон байгуулсан арга хэмжэнтээ олсон орлого;
 - (f) Сангийн дүрмээр зөвшөөрөгдсөн аливаа бусад эх үүсвэр.

4. Сангийн хөрөнгийн зарцуулалтыг 22 дугаар зүйлд заасан талуудын Бага хурлын удирдамжийг үндэслэн Засгийн газар хоорондын хороо шийдвэрлэнэ.

5. Засгийн газар хоорондын хороо нь өөрийн баталсан тодорхой төслүүдийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой нийтийн болон тусгай зорилтуудыг шийдвэрлэхэд чиглэсэн хандив болон бусад хэлбэрийн тусламжийг авч болно.

6. Санд хандив өгөх нь энэхүү Конвенцийн зорилгод үл нийцэх улс төр, эдийн засгийн болон бусад ямар ч нөхцлийг дагалдуулах ёсгүй.

7. Талууд энэхүү Конвенцийг хэрэгжүүлэх зорилгоор сайн дурын хандиваа тогтмол өргөж байхад хүчин чармайлт тавина.

19 дүгээр зүйл - Мэдээлэл солилцох, дүн шинжилгээ хийх болон түгээх

1. Талууд соёлын илэрхийллийн олон төрлийн талаар цуглуулсан мэдээлэл болон статистик мэдээ, түүнчлэн түүнийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих тэргүүний туршлагатай холбоотой мэдээлэл, тусгай мэдлэг, туршлага солилцохоор тохиролцов.

2. ЮНЕСКО нь Нарийн бичгийн дарга нарын газрын бүтцийг ашиглан уг асуудлаарх бүхий л мэдээлэл, статистик мэдээ, тэргүүний туршлагыг цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх болон түгээн дэлгэрүүлэх явдлыг дэмжинэ.

3. ЮНЕСКО нь мөн соёлын илэрхийллийн салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг янз бүрийн салбар болон төрийн, хувийн хэвшлийн, ашгийн бус байгууллагуудын талаарх мэдээллийн санг бүрдүүлж, шинэчилж байна.

4. Мэдээлэл цуглуулах ажлыг дэмжихийн тулд ЮНЕСКО нь уг асуудлаар тусламж авахыг хүссэн талуудын чадавхийг бий болгох, тусгай мэдлэг болон туршлагыг нь өргөжүүлэхэд онцгой анхаарна.

5. Энэхүү зүйлийн дагуу цуглуулсан мэдээлэл нь 9 дүгээр зүйлийн заалтуудад заасан мэдээлэлд нэмэлт болно.

V. Бусад хэрэгсэлтэй холбогдох нь

20 дугаар зүйл. Бусад гэрээнүүдтэй холбогдох нь: харилцан дэмжих, харилцан нөхөх болон үл захирагдах

1. Талууд нь энэхүү Конвенц болон нэгдэн орсон бусад бүх гэрээгээр хүлээсэн үүргээ үнэнчээр биелүүлэх ёстой гэдгийг хүлээн зөвшөөрөв. Ийнхүү энэхүү Конвенцийг бусад гэрээнд үл захируулан:

- a. энэхүү Конвенц болон нэгдэн орсон бусад гэрээнүүд харилцан бие биеэ дэмжихийг талууд хөхиүлэн дэмжинэ;

- б. талууд нэгдэн орсон бусад гэрээг тайлбарлах болон хэрэглэхдээ эсхүл олон улсын бусад үүрэг хүлээхдээ энэхүү Конвенцийн холбогдох заалтуудыг анхааран үзэх болно.
2. Энэхүү Конвенцийн аль ч заалтыг талуудын нэгдэн орсон бусад гэрээгээр хүлээсэн эрх, үүргийг өөрчлөх мэтээр тайлбарлахгүй.

21 дүгээр зүйл. Олон улсын зөвлөлдөөн ба зохицуулалт

Талууд олон улсын бусад чуулга уулзалтын үеэр энэхүү Конвенцийн зорилго, зарчмыг дэмжих үүрэг хүлээнэ. Үүний тулд талууд эдгээр зорилго, зарчмыг эрхэмлэн шаардлагатай тохиолдолд харилцан зөвшилцөнө.

VI. Конвенцийн байгууллагууд

22 дугаар зүйл. Оролцогч талуудын Бага хурал.

1. Талуудын Бага хурал байгуулагдав. Талуудын Бага хурал нь энэхүү Конвенцийн байнгын удирдах дээд байгууллага юм.
2. Талуудын Бага хурал нь хоёр жил тутамд ээлжит чуулганаа аль болохоор ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Бага хурлын хүрээнд хуралдуулна. Бага хурлын шийдвэрээр, эсхүл талуудын гуравны нэгээс доошгүй хувийн Засгийн газар хоорондын хороонд тавьсан хүсэлтээр ээлжит бус чуулганыг хуралдуулж болно.
3. Талуудын Бага хурал нь өөрийн үйл ажиллагааны дүрмийг батална.
4. Талуудын Бага хурал нь дараахь чиг үүрэгтэй:
 - а. Засгийн газар хоорондын хорооны гишүүдийг сонгох;
 - б. Засгийн газар хоорондын хорооноос уламжилсан энэхүү Конвенцид оролцогч талуудын тайланг хүлээн авч, хянан үзэх;
 - в. түүний хүсэлтээр Засгийн газар хоорондын хорооноос боловруулсан үйл ажиллагааны удирдамжийг батлах;
 - г. энэхүү Конвенцийн зорилгод хүрэхэд дэмжлэг үзүүлэхэд шаардлагатай гэж үзсэн аливаа бусад арга хэмжээг авах.

23 дугаар зүйл. Засгийн газар хоорондын Хороо

1. Соёлын илэрхийллийн олон төрлийг хамгаалах, хөхиүлэн дэмжих Засгийн газар хоорондын хороог /цаашид “Засгийн газар хоорондын хороо” гэх/ ЮНЕСКО-гийн дэргэд байгуулав. Засгийн газар хоорондын хороо нь 29 дүгээр зүйлд заасны

дагуу Конвенц хүчин төгөлдөр болмогц талуудын Бага хурлаас 4 жилийн хугацаатай сонгогдсон Конвенцид оролцогч 18 улсын төлөөлөгчдөөс бүрдэнэ.

2. Засгийн газар хоорондын хороо нь жилд 1 удаа хуралдана.
3. Засгийн газар хоорондын хороо нь оролцогч талуудын Бага хурлын удирдлага дор түүнээс өгсөн чиглэлд нийцүүлэн үйл ажиллагаагаа явуулж, түүнд тайлагнана.
4. Конвенцид оролцогч улсуудын тоо 50 болоход, Засгийн газар хоорондын хорооны гишүүдийн тоо 24 хүртэл нэмэгдэнэ.
5. Засгийн газар хоорондын хорооны гишүүдийн сонгуулийг газарзүйн тэгш хувиарлалтын болон ээлжлэн сонгогдох зарчмаар явуулна.
6. Энэхүү Конвенцоор олгосон бусад үүрэг хариуцлагад хохирол учруулахгүйгээр Засгийн газар хоорондын хороо нь дараахь чиг үүрэгтэй байна:
 - а. энэхүү Конвенцийн зорилгод хүрэхэд дэмжлэг үзүүлэх, түүний хэрэгжилтийг хөхиүлэн дэмжиж, хяналт тавих;
 - б. Конвенцийн заалтуудыг хэрэгжүүлэх, хэрэглэхтэй холбоотой үйл ажиллагааны удирдамжийг талуудын Бага хурлын хүсэлтээр бэлтгэж, батлуулах;
 - в. Конвенцид оролцогч талуудын тайланг өөрийн тайлбар болон тайлангийн агуулгын хураангуйн хамт талуудын Бага хуралд оруулах;
 - г. Конвенцийн холбогдох заалтууд, ялангуяа 8 дугаар зүйлд заасны дагуу Конвенцид оролцогч талуудаас мэдэгдсэн нөхцөл байдалд зохих зөвлөмжийг гаргах;
 - д. олон улсын бусад чуулга уулзалтын үеэр энэхүү Конвенцийн зорилго, зарчмыг дэмжих зорилгоор зөвлөлдөөний журам болон бусад арга хэрэгслийг бий болгох;
 - е. талуудын Бага хурлаас даалгасан аливаа бусад үүргийг хэрэгжүүлэх.
7. Засгийн газар хоорондын хороо нь үйл ажиллагааныхаа дүрэм ёсоор төрийн болон хувийн хэвшлийн байгууллагууд, эсхүл хувь хүмүүстэй тодорхой асуудлаар зөвлөлдөх зорилгоор тэднийг өөрийн хуралдаанд оролцохыг хэдийд ч урьж болно.
8. Засгийн газар хоорондын хороо нь үйл ажиллагааныхаа дүрмийг боловсруулж, талуудын Бага хуралд батлуулахаар оруулна.

24 дүгээр зүйл. ЮНЕСКО-гийн Нарийн бичгийн дарга нарын газар

1. Конвенцийн байгууллагууд нь ЮНЕСКО-гийн Нарийн бичгийн дарга нарын газрын дэмжлэг туслалцааг авна.

2. Нарийн бичгийн дарга нарын газар нь талуудын Бага хурал болон Засгийн газар хоорондын хорооны ажлын баримт бичгүүд болон хуралдааны хэлэлцэх асуудлын төслийг бэлтгэх бөгөөд шийдвэрийн хэрэгжилтэнд нь дэмжлэг үзүүлж, тайлан гаргана.

VII. Төгсгөлийн заалт

25 дугаар зүйл. Маргаан шийдвэрлэх

1. Конвенцийг тайлбарлах юмуу хэрэглэхэд энэхүү Конвенцид оролцогч талуудын хооронд үүссэн маргааныг талууд хэлэлцээний замаар шийдвэрлэхийг эрмэлзэнэ.

2. Хэрэв холбогдох талууд хэлэлцээний замаар тохиролцоонд хүрч чадахгүй бол тэд хамтран гуравдагч талын сайн санааны үйлчилгээ буюу зуучлалыг хүсч болно.

3. Хэрэв гуравдагч талын сайн санааны үйлчилгээ буюу зуучлагч байхгүй, эсхүл маргааныг хэлэлцээ, сайн дурын үйлчилгээ, эсхүл зуучлалын замаар шийдвэрлэж чадаагүй бол аль нэг тал энэхүү Конвенцийн хавсралтанд заасан журмын дагуу эвлэрлийн арга хайна. Талууд Эвлэрлийн комиссоос гаргасан маргаан шийдвэрлэх саналыг чин сэтгэлээсээ судална.

4. Талууд Конвенцийг соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах буюу нэгдэн орох үед дээр дурьдсан эвлэрлийн журмыг хүлээн зөвшөөрөхгүй байгаагаа мэдэгдэж болно. Ийм мэдэгдэл гаргасан аль ч тал ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захиралд мэдэгдэж, уг мэдэгдлийг хэдийд ч эгүүлэн татан авч болно.

26 дугаар зүйл. Гишүүн орнууд соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах буюу нэгдэн орох

1. Энэхүү Конвенцийг ЮНЕСКО-гийн гишүүн улсууд Үндсэн хуулийнхаа холбогдох журмын дагуу соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах буюу түүнд нэгдэн орно.

2. Соёрхон багалсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан буюу нэгдэн орсон тухай хэрэгслийг ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захиралд хадгалуулна.

27 дугаар зүйл. Нэгдэн орох

1. Энэхүү Конвенц нь ЮНЕСКО-гийн гишүүн бус, гэхдээ Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага юмуу түүний аль нэг төрөлжсөн байгууллагын гишүүн бөгөөд ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Бага хурлаас түүнд нэгдэн орохыг уриалсан бүх улсын хувьд нэгдэн ороход нээлттэй байна.

2. Энэхүү Конвенц нь Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын Ерөнхий Ассамблейн 1514 (XV) тогтоолын дагуу бүрэн тусгаар тогтноогүй боловч Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын хүлээн зөвшөөрснөөр дотооддоо өөрийгөө бүрэн удирдах эрх бүхий, энэхүү Конвенциор зохицуулах аливаа асуудлыг шийдвэрлэх эрх мэдэлтэй, ялангуяа эдгээр асуудлаар олон улсын гэрээ байгуулах эрх мэдэл бүхий нутаг дэвсгэр нэгдэн ороход мөн нээлттэй байна.

3. Дараахь заалтууд бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагуудад үйлчилнэ:

- а. Энэхүү Конвенц нь бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны аливаа байгууллага нэгдэн ороход мөн нээлттэй байх бөгөөд доорхи хэсгүүдэд зааснаас бусад тохиолдолд оролцогч улсуудын нэгэн адил Конвенцийн заалтуудтай бүрэн холбогдоно.
- б. тийм байгууллагын нэг буюу хэд хэдэн гишүүн улс мөн энэхүү Конвенцид оролцогч талууд бол уг байгууллага болон уг гишүүн улс буюу улсууд нь энэхүү Конвенцийн дагуу хүлээх үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон өөрсдийн хариуцлагыг харилцан тохиролцоно. (в) дэд хэсэгт заасан мэдэгдэх журам дуусгавар болсны дараа байгууллага болон гишүүн улсуудын тус тусын хариуцлага хүчин төгөлдөр болно. Байгууллага ба гишүүн улсууд нь энэхүү Конвенцоос үүдэн гарах эрхийг нэгэн зэрэг эдлэх боломжгүй. Мөн бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагууд нь өөрийн эрх мэдэлд хамрах асуудлаар санал өгөх эрхээ эдлэхдээ энэхүү Конвенцид оролцогч өөрийн гишүүн улсуудын тоотой тэнцүү тооны саналын эрхтэй байна. Гишүүн улсууд санал өгөх эрхээ эдэлж буй тохиолдолд эдгээр байгууллагууд нь өөрсдийн эрхийг эдлэхгүй бөгөөд энэ нь эсрэг тохиолдолд мөн адил хамаарна.
- в. бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага болон түүний гишүүн улс буюу улсууд нь (б) дэд хэсэгт заасны дагуу харилцан тохиролцсон тус тусын хариуцлагыг түүнд холбогдох талуудад дараахь байдлаар мэдэгдэнэ:
 - (i) уг байгууллага нь энэхүү Конвенцоор зохицуулах асуудлуудтай холбогдсон тус тусын хариуцлагыг нэгдэн орсон хэрэгсэлдээ тодорхой заасан байна;
 - (ii) тус тусын холбогдох хариуцлагыг цаашид өөрчлөх тохиолдолд бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага нь эдгээр хариуцлагыг өөрчлөх тухай аливаа саналыг Конвенцийн хадгалагчид мэдэгдэх бөгөөд хадгалагч нь өөрийн зүгээс уг өөрчлөлтөд оролцогч талуудад мэдэгдэнэ;

- г. Конвенцид оролцогч талууд болж буй бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагын гишүүн орнуудаас уг байгууллагад эрх мэдлээ шилжүүлсэн тухай хадгалагчид тусгайлан мэдэгдээгүй бүх асуудлаар өөрсдийн эрх мэдлийг хадгалж үлдсэнд тооцно.
- д. “Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага” гэдэг нь Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага буюу түүний аль нэг төрөлжсөн байгууллагын гишүүн тусгаар тогтносон улсуудаас бүрдсэн, энэхүү Конвенцоор зохицуулах асуудлаар өөрсдийн эрх мэдлийг гишүүн улсууд нь түүнд шилжүүлсэн бөгөөд дотоод журмынхаа дагуу Конвенцид оролцогч тал болохоор зүй ёсоор зөвшөөрөгдсөн байгууллагыг хэлнэ.

4. Нэгдэн орсон хэрэгслийг ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий захиралд хадгалуулахаар өгнө.

28 дугаар зүйл. Холбоо тогтоох байгууллага

Энэхүү Конвенцид оролцогч тал бүр 9 дүгээр зүйлд дурьдсан холбоо барих хүн/байгууллагыг томилно.

29-р дүгээр. Хүчин төгөлдөр болох

1. Энэхүү Конвенц нь түүнийг соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан буюу нэгдэн орсон тухай гуч дахь хэрэгслийг хадгалуулахаар өгсөн өдрөөс хойш энэ өдөр буюу түүнээс өмнө нь соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан эсхүл нэгдэн орсон тухай өөрсдийн холбогдох хэрэгслийг хадгалуулахаар өгсөн улсууд, эсхүл бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагуудын хувьд гурван сарын дараа хүчин төгөлдөр болно. Харин аливаа бусад улсын хувьд тэрээр соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан буюу нэгдэн орсон тухай өөрийн хэрэгслийг хадгалуулахаар өгсөн өдрөөс хойш гурван сарын дараа хүчин төгөлдөр болно.

2. Энэ зүйлийн зорилгод бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагаас хадгалуулахаар өгсөн ямар ч хэрэгслийг уг байгууллагын гишүүн улсуудаас хадгалуулахаар өмнө нь өгсөн хэрэгслүүдэд нэмэж тооцохгүй.

30 дугаар зүйл. Холбооны буюу нэгдмэл бус үндсэн хуулийн тогтолцоо

Олон улсын гэрээ нь үндсэн хуулийн тогтолцооноос нь үл хамааран бүх талуудад ижил үйлчилдэг болохыг хүлээн зөвшөөрч, дараахь заалтуудыг холбооны буюу нэгдмэл бус үндсэн хуулийн тогтолцоотой талуудад хэрэглэнэ:

- а. холбооны буюу хууль тогтоох төв засаглалын эрх мэдлийн хүрээнд хэрэглэх энэхүү Конвенцийн заалтуудын хувьд холбооны буюу төв засгийн газрын хүлээх үүрэг нь холбооны бус оролцогч улсуудын үүрэгтэй нэгэн адил байна;
- б. холбооны үндсэн хуулийн тогтолцооны дагуу хууль тогтоох үүрэггүй, холбооны бүрэлдэхүүн нэгж болох улс, муж, хязгаар, эсхүл кантоны эрх мэдлийн хүрээнд хэрэглэх энэхүү Конвенцийн заалтуудын хувьд холбооны засгийн газар нь шаардлагатай тохиолдолд улс, хязгаар, муж, эсхүл кантоны эрх бүхий байгууллагуудад дээрх заалтууд болон тэдгээрийг батлах тухай зөвлөмжийн хамт мэдэгдэнэ.

31 дүгээр зүйл. Цуцлах

1. Оролцогч улс бүр энэхүү Конвенцийг цуцалж болно.
2. Цуцлалтыг бичгээр үйлдэж ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захиралд хадгалуулна.
3. Цуцалсан тухай мэдэгдлийг хүлээн авсан өдрөөс хойш арван хоёр сарын дараа цуцлалт хүчин төгөлдөр болно. Цуцлалт хүчин төгөлдөр болох хүртэл цуцалж буй талын хүлээсэн санхүүгийн үүрэг огт өөрчлөгдөхгүй.

32 дугаар зүйл. Хадгалагчийн үүрэг

Энэхүү Конвенцийг хадгалагчийн хувьд ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захирал 26 болон 27 дугаар зүйлд дурьдсан соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан нэгдэн буюу нэгдэн орсон тухай хадгалуулахаар өгсөн бүх хэрэгслүүд болон 31 дүгээр зүйлд дурьдсан Конвенцийг цуцалсан тухай мэдэгдлүүдийн талаар тус байгууллагын гишүүн болон гишүүн бус улсууд, 27 дугаар зүйлд дурьдсан бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагууд, түүнчлэн Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагад мэдэгдэнэ.

33 дугаар зүйл. Нэмэлт өөрчлөлт

1. Аливаа тал ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захиралд бичгээр мэдэгдэх замаар энэхүү Конвенцид нэмэлт өөрчлөлт оруулах санал гаргаж болно. Ерөнхий Захирал уг саналыг бүх талуудад хүргүүлнэ. Уг саналыг хүргүүлснээс хойш зургаан сарын дотор талуудын талаас багагүй хувь нь уг саналыг дэмжсэн хариу ирүүлбэл Ерөнхий Захирал түүнийг талуудын Бага хурлын дараагийн чуулганд оруулан хэлэлцүүлж, боломжтой бол батлуулна.
2. Нэмэлт өөрчлөлтийг санал хураалтанд хүрэлцэн ирж, оролцсон талуудын гуравны хоёроос дээш хувийн саналаар батална.

3. Энэхүү Конвенцид оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийг баталсны дараа түүнийг соёрхон батлуулах, хүлээн зөвшөөрүүлэх, батлуулах, эсхүл түүнд нэгдэн оруулахаар талуудад хүргүүлнэ.

4. Энэхүү Конвенцийн нэмэлт өөрчлөлтийг соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан, эсхүл түүнд нэгдэн орсон талуудын хувьд уг нэмэлт өөрчлөлт энэ зүйлийн 3 дахь хэсэгт дурьдсан хэрэгслүүдийг талуудын гуравны хоёр хадгалуулахаар өгсөн өдрөөс хойш гурван сарын дараа хүчин төгөлдөр болно. Харин түүнийг цаашид соёрхон батлах, хүлээн зөвшөөрөх, батлах эсхүл түүнд нэгдэн орох тал бүрийн хувьд нэмэлт өөрчлөлт нь тухайн талаас соёрхон баталсан, хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан эсхүл түүнд нэгдэн орсон хэрэгслээ хадгалуулахаар өгсөн өдрөөс хойш гурван сарын дараа хүчин төгөлдөр болно.

5. 3 болон 4 дэх хэсэгт заасан журмыг Засгийн газар хоорондын хорооны гишүүдийн тооны талаар 23 дугаар зүйлд оруулсан нэмэлт өөрчлөлтөд хэрэглэхгүй.

6. Энэ зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасны дагуу нэмэлт өөрчлөлт хүчин төгөлдөр болсны дараа энэхүү Конвенцийн оролцогч тал болсон улс, эсхүл 27 дугаар зүйлд тодорхойлсон бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллага нь өөр аливаа санал ирүүлээгүй бол түүнийг:

- а. нэмэлт өөрчлөлт оруулсан энэхүү Конвенцийн тал;
- б. эдгээр нэмэлт өөрчлөлттэй холбоогүй аливаа талын хувьд энэхүү Конвенцид нэмэлт өөрчлөлт оруулаагүй тал гэж үзнэ.

34 дүгээр зүйл. Адил хүчинтэй эх бичвэрүүд

Энэхүү Конвенцийг араб, хятад, англи, франц, орос, испани хэлээр үйлдсэн бөгөөд зургаан эх бичвэр бүгд адил хүчинтэй.

35 дугаар зүйл. Бүртгэл

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын дүрмийн 102 дугаар зүйлийн дагуу энэхүү Конвенцийг ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захирлын хүсэлтээр Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Нарийн бичгийн дарга нарын газарт бүртгүүлнэ.

Хавсралт

Эвлэрлийн журам

1 дүгээр зүйл. Эвлэрлийн Комисс

Маргалдагч талуудын аль нэгний хүсэлтээр эвлэрлийн комиссыг байгуулав. Талууд өөрөөр тохироогүй бол Комисс нь таван гишүүнээс бүрдэх бөгөөд тал бүр хоёр гишүүн томилж, ийнхүү томилогдсон гишүүд хамтран Ерөнхийлөгчөө сонгоно.

2 дугаар зүйл. Комиссын гишүүд

Хоёроос илүү тал маргаанд оролцож буй тохиолдолд ижил ашиг сонирхолтой талууд хамтран Комиссын өөрийн гишүүдийг сонгоно. Наад зах нь хоёр тал өөр өөр ашиг сонирхолтой байх юмуу ижил ашиг сонирхолтой эсэх дээр тохиролцож чадахгүй бол тэд нь өөрсдийн гишүүдийг тус тусдаа томилно.

3 дугаар зүйл. Томилгоо

Эвлэрлийн комисс байгуулах тухай хүсэлт тавьснаас хойш хоёр сарын дотор талууд Комиссын бүх гишүүдийг томилж чадаагүй бол ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захирал хүсэлт тавьсан талын саналаар дараагийн хоёр сарын дотор шаардлагатай томилгоог хийнэ.

4 дүгээр зүйл. Комиссын Ерөнхийлөгч

Комиссын сүүлийн гишүүн томилогдсон өдрөөс хойш хоёр сарын дотор гишүүд ерөнхийлөгчөө сонгож чадаагүй бол ЮНЕСКО-гийн Ерөнхий Захирал аль нэг талын хүсэлтээр дараагийн хоёр сарын дотор Ерөнхийлөгчийг томилно.

5 дугаар зүйл. Шийдвэр

Эвлэрлийн комисс нь гишүүдийн олонхийн саналаар шийдвэрээ гаргана. Маргалдагч талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол Комисс өөрийн дотоод журмыг тодорхойлно. Комиссын маргааныг шийдвэрлэх саналыг талууд чин сэтгэлээсээ судална.

6 дугаар зүйл. Эсрэг байр суурь

Эвлэрлийн комиссын эрх мэдлийн аливаа асуудлаар талууд тохиролцож чадахгүй бол Комисс эрх мэдэлтэй эсэхээ өөрөө шийднэ.

----- x x x -----